C161 – OND17

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2005-2006

23 februari 2006

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ONDERWIJS, VORMING, WETENSCHAP EN INNOVATIE

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Werner Marginet tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aanwezigheid van drugs op school 1

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het statuut van examencontractstudenten 4

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de resultaten van onderzoek over de studieloopbanen in het kunstgericht secundair onderwijs 7

Vraag om uitleg van mevrouw Katleen Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het toenemend geweld tegenover leerkrachten in de scholen 10

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandenbossche tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over problemen tussen scholen van het deeltijds kunstonderwijs en de beheersvennootschap SEMU 15

Waarnemend voorzitter: de heer Robert Voorhamme

Vraag om uitleg van de heer Werner Marginet tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de aanwezigheid van drugs op school

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, in Vlaanderen stellen we vast dat ten gevolge van de 'vernederlandsing' van het drugsbeleid we het gebruik bij jongeren niet meer in de hand hebben. Volgens de heer Marcel Vanhex, directeur van het CAD, blijkt dat jongeren cannabisgebruik niet langer als een probleem zien: 'Het gebruik behoort meer en meer tot de modale leefwereld van jongeren. Daarom hebben veel jongeren hun gebruik van cannabis niet meer onder controle.' Dat zegt hij in Het Laatste Nieuws van 14 juni 2005.

Als het tot de modale leefwereld van jongeren behoort, behoort het ook tot de schoolcultuur. In antwoorden op vragen van mevrouw Marijke Dillen van maart 2005 en mevrouw Katleen Martens van juni 2005 gaf u voorzichtig aan dat u de drugsproblematiek op scholen wilt opvolgen. Ondertussen merken we in buurland Nederland dat daar op bijna alle scholen binnen de hekken van het schoolplein wordt gedeald. Dat blijkt uit een onderzoek van Spunk, dat van 2005 dateert. Op 89 percent van de middelbare scholen dealen leerlingen drugs. Op vrijwel alle middelbare scholen is wiet en hasj te verkrijgen. Verder is er op 61 percent van de scholen XTC te verkrijgen, op 40 percent cocaïne en op 19 percent speed. Andere vaak verhandelde drugs binnen de schoolhekken zijn de fameuze 'paddo's', LSD en GHB. Als je harddrugs wil kopen, moet je de juiste mensen kennen, maar als je een jointje zoekt, moet je moeite doen om het niet te vinden.

Zo staat het er vandaag voor op de middelbare scholen in Nederland. Het onderzoek is gehouden op VMBO's en VWO's, op zowel zwarte als witte scholen en dus zowel op scholen waar algemeen secundair onderwijs als scholen waar beroepsonderwijs wordt aangeboden. Wel heeft elk type school zijn eigen kenmerken als het om drugsdealen gaat: op HAVO/VWO-scholen is het makkelijker om aan harddrugs als cocaïne en XTC te komen dan elders.

In Vlaanderen zijn de speelplaatsen evenmin drugsvrij. Drugsgebruik is sterk gerelateerd aan het persoonlijk welbevinden, de schoolprestaties, het spijbelen, enzovoort. Het komt bovendien relatief vaker voor bij jongeren die al in een kwetsbare sociaal-economische positie zitten. Een goed beleid begint met een goede monitoring, zoals de minister zelf terecht stelde. Momenteel lijken de verschillende beleidsinitiatieven te mager en te versnipperd.

Ik wil daarover volgende vragen aan de minister stellen. Ten eerste: wat zijn de resultaten van de campagne 'A Cool World'? Wat is de stand van zaken van het DOS-project van de VAD? Wat zijn de meest recente cijfers over de aanwezigheid van drugs op school? Ten tweede: wat plant de minister om de aanwezigheid van drugs en het dealen in het bijzonder op scholen terug te dringen? Ondanks het duidelijke verband tussen drugsgebruik door leerlingen en hun schoolse prestaties – zoals hun welbevinden, hun motivatie, hun concentratie enzovoort – lijkt een actief drugsbeleid niet echt een beleidsprioriteit te zijn. Nochtans grijpen sociaal zwakkeren relatief meer naar drugs dan andere categorieën, en die sociaal zwakkeren zijn volgens de minister nu net de kerngroep voor zijn beleid. Waarom heeft de minister tot vandaag in zijn goed-voor-de-zwakkerenbeleid weinig inspanningen op dat vlak geleverd?

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik wil benadrukken dat er wel degelijk problemen op scholen zijn, maar ik wil er ook aan toevoegen dat er al heel wat gebeurt om te remediëren. Op stedelijk en gemeentelijk niveau bestaan goede netwerken die zorgen voor preventie. Ze maken ook goede afspraken met actoren zoals de jeugd, het onderwijs en de politie om het dealen zo snel mogelijk te stoppen en de preventie te organiseren.

Leerlingen die zes jaar middelbare studies achter de rug hebben, zijn het wellicht beu om nogmaals aan

een drugspreventieactie mee te doen. Dat neemt natuurlijk niet weg dat het aanpakken van het dealen belangrijk is.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Marginet vraagt naar de resultaten van de campagne 'A Cool World'. Zoals u waarschijnlijk weet, heeft 'A Cool World' enkel betrekking op alcoholgebruik. 'A Cool World' is eigenlijk een deelproject van de in 2005 gelanceerde portaalsite 'www.bekijkheteensnuchter.be'. De deelcampagne 'A Cool World' wil bij jongeren het besef aanwakkeren dat 'cool' zijn ook kan zonder alcohol. Om de site bekend te maken is een ruime mailing gebeurd naar de tussenpersonen van alle maatschappelijke sectoren. De jongeren werden via MAKS! – het tijdschrift voor jongeren van Klasse – op de hoogte gebracht. Op de site kunnen jongeren terecht voor vragen en verhalen over alcoholgebruik en -misbruik. Er is zelfs een wedstrijd waarin jongeren hun kennis over alcohol kunnen testen. De sleutelbegrippen in deze campagne zijn informatie en sensibilisering.

Wat de evaluatie betreft, zijn de volgende cijfers door de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen of de VAD ter beschikking gesteld. Sinds de herlancering van de actie op 15 november 2005 kreeg de website van 'A Cool World' 46.026 bezoekers. Ter vergelijking: in 2003 waren er 10.709 bezoekers, in 2004 23.444 en in 2005, tot november 2005, 31.022 bezoekers. We kunnen dus toch wel stellen dat de website op heel wat belangstelling kan rekenen. Ander materiaal dat in de campagne 'A Cool World' wordt gebruikt, zijn de folders: 'Alcopops. Que?' De VAD liet weten dat die folder tot de toppers in de verkoop behoort. Er zijn al ongeveer 13.000 folders verspreid.

Wat is de stand van zaken van het DOS-project van de VAD? Professor Lea Maes heeft in 2004 een kwalitatieve evaluatie van DOS in secundaire scholen gemaakt. De gehanteerde onderzoeksmethode liet toe om zowel processen in de scholen als over de scholen heen te beschrijven. Het drugsbeleid in de scholen werd geëvalueerd aan de hand van gesprekken met directies, leerkrachten, leerlingen, ouders en CLB-medewerkers.

De positieve punten uit dit onderzoek waren de volgende. De bestudeerde scholen hadden een goed uitgewerkt drugsbeleid met regels en een stappenplan. De nadruk lag hierbij op begeleiding, eerder dan op bestraffing. De inbreng van preventiewerkers in scholen werd als positief ervaren. Niemand signaleerde een gebrek aan didactisch en ondersteunend materiaal.

Er kon nog gewerkt worden aan de betrokkenheid van CLB, van leerlingen en hun ouders. Er kon ook worden gewerkt aan de ondersteuning van de leerkrachten. Leerkrachten kiezen ervoor om voor de voorlichting externen in de school binnen te brengen, eerder dan zelf aan informatieoverdracht over drugs te doen.

Mijnheer Marginet, u haalde nogal wat Nederlandse toestanden aan. Ik beschik niet over cijfers zoals u ze voor Nederland schetste. Ik bezit evenmin cijfers over dealen op school. Ik baseer me op de leerlingenbevraging van de VAD. De VAD organiseert immers reeds jaren een bevraging van leerlingen in het Vlaams secundair onderwijs over het gebruik van illegale middelen en legale genotmiddelen. De resultaten van het voorbije schooljaar tonen een stabilisatie en zelfs een lichte daling van het alcohol- en ander drugsgebruik bij schoolgaande jongeren aan. Ik ga hier dadelijk kort op in, maar voor meer uitvoerig cijfermateriaal verwijs ik naar de website van de VAD.

Alcohol is nog steeds een van de meest gebruikte middelen: 84,5 percent van alle leerlingen in het secundair onderwijs heeft ooit al alcohol gedronken. Het 'ooit-gebruik' van medicatie, voornamelijk lichte pijnstillers, ligt even hoog als dat van alcohol: 85 percent van de leerlingen nam ooit medicatie. Bij tabak zien we – gelukkig – een langzame daling over de voorbije vijf jaar. In het voorbije schooljaar rookte 24,6 percent van alle leerlingen. In 2000-2001 was dat nog 34,3 percent. De daling is zowel het gevolg van stoppers als van een groter aantal 'nooit-rokers'. Het gebruik van illegale middelen beperkt zich in grote mate tot het gebruik van cannabis: 21,3 percent van alle leerlingen heeft ooit cannabis gebruikt. Andere illegale drugs komen in het secundair onderwijs weinig voor: 2,6 percent van alle leerlingen gebruikt ze. Het gaat dan vooral om leerlingen uit de oudste groep en om occasioneel gebruik.

Ik blijf werken met de VAD als partner. De VAD werkt naar aanleiding van het onderzoek over drugsbeleid op scholen, of DOS, en van de leerlingenbevraging, aan de verdere verfijning en ontwikkeling van het draaiboek over DOS. Het zal in 2006 afge-

rond worden. Het lijkt me belangrijk dat scholen zo veel mogelijk gebruik maken van DOS. Alle ingrediënten zijn erin aanwezig om scholen te versterken in het uitwerken van een visie, regels, aanpak, enzovoort. Ik blijf op de voet volgen hoe het met DOS verder gaat.

U stelt dat een actief drugsbeleid niet echt een prioriteit van me blijkt te zijn. Dat is niet juist, want ik wil een gezondheidsbeleid voor alle jongeren zonder in de scholen onnodige planlast te creëren. Het drugsbeleid moet daarin een plaats krijgt. Het gaat immers niet op om de ene dag aan scholen te vragen om te werken aan een drugsbeleid en om ze de andere dag te bestoken met opdrachten over gezonde voeding of beweging, of met de vraag om te investeren in een rookbeleid. Ik pleit voor een gezondheidsbeleid waarin verschillende aspecten die te maken hebben met gezondheidsbevordering, aan bod komen en degelijk worden onderbouwd en ondersteund door een integrale visie op gezondheid.

Het gezondheidsbeleid in scholen moet in stappen komen. Eerst moeten scholen hun eigen situatie in kaart brengen. Daarbij moet worden gevraagd naar het eten van snoep en dergelijke, maar ook naar het gebruik van drugs. Vervolgens kunnen scholen voor zichzelf streefdoelen bepalen. De derde stap is het opzetten van acties om deze doelen te halen. De scholen staan daarbij niet alleen. Ze worden ondersteund door de Centra voor Leerlingbegeleiding, de Pedagogische Begeleidingsdiensten en het Lokaal Gezondheidsoverleg.

Ik heb op het vlak van het werken aan een gezondheidsbeleid al heel wat stappen ondernomen. Ten eerste heb ik gezorgd voor de aanstelling van een gezondheidscoördinator in de VLOR. De man werkt aan een operationeel en strategisch plan voor de gezondheidsbevordering op scholen dat ze moet toelaten om vanaf 1 september 2007 een eigen gezondheidsbeleid te voeren.

Ten tweede heb ik gevraagd om samen met de aanstelling van de gezondheidscoördinator ook de commissie gezondheidsbevordering van de VLOR opnieuw op te starten op basis van duidelijke afspraken en aan de hand van het protocol. In die commissie zitten de administratie, het kabinet, de onderwijskoepels en afgevaardigden van leerlingen en ouders samen met gezondheidsexperts.

Ten derde sloot ik begin dit jaar een intentieverklaring af met de Vlaamse minister bevoegd voor de volksgezondheid, de Vlaamse minister bevoegd voor het landbouwbeleid en de zeevisserij en de Vlaamse minister bevoegd voor sport. Daarin heb ik met mijn collega's afspraken gemaakt over ieders rol en over de bijdrage in de gezondheidsbevordering bij kinderen en jongeren.

Ten vierde controleert de inspectie of scholen aantoonbare inspanningen op het vlak van gezondheid leveren. Gedurende het huidige schooljaar brengen zowel de inspecteurs van het basisonderwijs als de inspecteurs van het secundair onderwijs in kaart wat scholen doen inzake de verschillende aspecten die verbonden zijn aan gezondheid. Ik wacht op de resultaten van de doorlichting van de inspectie om uitspraken te kunnen doen over mogelijke bijkomende initiatieven die ik nog kan nemen.

De voorzitter: De heer Marginet heeft het woord.

De heer Werner Marginet: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Uiteraard apprecieer ik dat acties tegen drugs een plaats krijgen in uw gezondheidsbeleid, maar ik zou toch een extra benadrukking ervan willen vragen.

U spreekt over de inschatting van de scholen zelf. Dat is natuurlijk gevaarlijk, want scholen geven nu eenmaal niet graag toe dat er in hun school drugs worden gebruikt. Dat bezorgt de school immers een negatief beeld. Veel hangt af van de openheid en het gevoel van realiteit van de directie of het thema bespreekbaar is in de scholen. In een aantal scholen beweren de directies nog altijd dat er geen drugs worden gebruikt en dat er niet wordt gedeald. Dit is vergelijkbaar met de ouders die beweren dat het hun kinderen nooit zal overkomen. Ik heb zelf twee tieners en ik hoop dat het nooit zal gebeuren, maar ik heb niet de pretentie om met zekerheid te zeggen dat het nooit zal gebeuren.

We mogen niet blind zijn voor de realiteit. Mevrouw Poleyn heeft hierover iets opgemerkt. Ze had het over lokale scholen en de initiatieven op vlak van preventie. Maar het probleem is dat het van de directie afhangt of er al dan niet open over wordt gesproken. Daarom moet de Vlaamse overheid de campagnes coördineren.

Ik heb nog een opmerking over de cijfers van de VAD. Ik geloof in deze instelling. Toen ik zelf nog in het onderwijs stond, had ik regelmatig contacten met hen. Ik heb alleen maar lof voor hun activiteiten. Cijfers moeten echter altijd wat worden gerelati-

veerd. Bij een enquête vraagt men zich altijd af wat er met de gegevens gebeurt. Het is gemakkelijker toe te geven dat men in het verleden alcohol of medicatie heeft gebruikt dan illegale drugs. XTC of cocaïne zitten immers nog altijd wat in de taboesfeer. Ik geloof in de juiste coördinatie en in het feit dat nog extra inspanningen nodig zijn, maar dank de minister voor zijn antwoord.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Gilbert Van Baelen tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het statuut van examencontractstudenten

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Het flexibiliseringdecreet is vrij recent op punt gesteld, namelijk op 30 april 2004, al kwam de toepassing ervan wat later. Een van de uitdagingen bestond erin de mogelijkheden tot differentiëring binnen het hoger onderwijs te vergroten op het vlak van de verschillende doelgroepen – ik denk aan de tweede of nieuwe democratiseringsgolf ten aanzien van de groep van achttienjarigen, maar vooral van degenen die net wat ouder zijn. Ik denk ook aan de toename van het aantal niet-klassieke studenten in het kader van levenslang leren. Deze groep stijgt enorm, vooral de groep die onder de vorm van een examencontract intreedt en de wat ouderen die een bijkomende opleiding of een hogeronderwijsopleiding willen volgen. Het gaat om een niet onbelangrijk aantal studenten in het zogenaamd tertiair onderwijs ouder dan 30 jaar. Dat is een van de parameters.

Een van de doelstellingen van het flexibiliseringsdecreet was om ruimere kansen te bieden aan die groep studenten. In de praktijk werden drie soorten contracten voorzien: het diplomacontract, het creditcontract en het examencontract. Het examencontract werd hierbij niet enkel gepercipieerd als vervanging van het vroegere systeem van de Examencommissie georganiseerd door de Vlaamse Gemeenschap. Voor wie zich ingeschreven heeft, blijkt het niet allemaal even gemakkelijk. In de praktijk blijkt er voor studenten die werk en studie combineren, geen alternatief te zijn voor dit examencontract waarbij ingeschreven wordt uitsluitend voor het afleggen van examens. Het is logisch dat de onderwijsinstellingen met een vrij conservatief docentenkorps daarmee worstelen.

Werken met creditcontracten, of de overgang maken van studiejaren naar 60 studiepunten en modules heeft heel wat gevolgen voor de organisatie binnen de instellingen. Men is daar wat huiverig voor, zeker degene die een examencontract ondertekent.

In Vlaanderen zijn er niet zoveel mogelijkheden om op een alternatieve wijze hoger onderwijs te volgen. Ik denk aan iemand die voltijds werkt. Sommige universiteiten bieden het wel aan maar alleen in het kader van de open universiteit. Er zijn dus wat knelpunten.

Een eerste knelpunt is het volgende. De examencontractstudenten krijgen niet het statuut van student en ontvangen dus ook geen studentenkaart. In de eerste plaats betekent dit dat ze geen toegang krijgen tot studentenvoorzieningen. Dat is geen probleem want de instellingen ontvangen voor examencontractstudenten ook geen sociale toelagen van de overheid en dat is ook niet onmiddellijk de bedoeling.

Een belangrijker knelpunt kunnen we samenbrengen onder de noemer onderwijskundige ondersteuning. Studenten krijgen bij meerdere instellingen geen toegang tot elektronische leeromgevingen die steeds meer ingang vinden. Die voorzieningen worden ook uitgebouwd voor andere studenten, voornamelijk voor de studenten met een creditcontract. Er zijn voorbeelden van docenten die elke communicatie met de student die heeft ingeschreven met een examencontract weigeren. Dat was niet de bedoeling.

In de memorie van toelichting bij het decreet staat dat het de bedoeling is om dat soort contracten niet oneindig te maken. Toen bleek uit de discussie heel duidelijk dat examencontracten mogelijk werden, tot we meer zicht hebben op de manier hoe voornamelijk creditcontracten zich kunnen verhouden tot een centrale examencommissie en we nagegaan hebben hoe we er in de toekomst, in het kader van flexibilisering, mee om kunnen gaan. We hebben toen ook gezegd dat we moeten opletten dat de evolutie enkel in die richting gaat. We moeten het dus niet te sterk stimuleren, maar we moeten wel mogelijkheden aanreiken. We hebben toen zelfs heel concreet gesproken over de aanbiedingsvormen die mogelijk moeten zijn. In de memorie van toelichting staat dat we, om de nieuwe

doelgroepen zo maximaal mogelijk aan te kunnen spreken, het ICT-afstandsonderwijs moeten stimuleren, ook met examencontracten.

Vandaag zijn die mogelijkheden voor de examencontractstudenten veelal niet bereikbaar. Het lijkt me dat we daarmee één van de doelstellingen van toen niet invullen – en dan druk ik me voorzichtig uit. Dat examencontractstudenten geen lessen mogen volgen, is inherent aan het systeem waarvoor ze kiezen, maar het was niet de bedoeling dat het gaat om een lege doos. Ik heb begrip voor de instellingen, want met Bologna en de flexibilisering moeten ze op het terrein heel wat aanpassingen doorvoeren, maar ze laten de examencontractstudenten wel een beetje in de kou staan.

Examencontractstudenten worden vandaag actief of passief uitgesloten van elke vorm van inspraak over de organisatie van de instelling. Aangezien deze studenten niet op bepaalde uren fysiek aanwezig zijn, ervaren ze een extra handicap om met de 'gewone' studentenvertegenwoordigers te overleggen.

Mijnheer de minister, bent u het ermee eens dat het systeem van examencontracten, in afwachting van eventueel andere evoluties op het vlak van flexibilisering, vandaag een sleutelrol kan spelen? Uit de cijfers blijkt steeds meer dat deze contracten ook effectief een sleutelrol spelen voor het aantrekken van specifieke doelgroepen.

Hebt u al enig idee over het afstemmen van de drie statuten van de studenten? Voor de studenten die een diplomacontract onderschrijven is de situatie het minst moeilijk, maar ook voor de studenten die een creditcontract onderschrijven, is de situatie inzake de hervormde studentenvoorzieningen, de studiefinanciering en de participatie niet makkelijk. Plant u een bijkomend regelgevend initiatief om te verzekeren dat, zeker op het vlak van de onderwijskundige ondersteuning, examencontractstudenten zeker aan het studiemateriaal kunnen geraken?

In het decreet staat dat nader gekeken moest worden naar de voorwaarden waaronder de student deel mag nemen aan onderwijsactiviteiten en gebruik mag maken van onderwijsondersteunende faciliteiten. Dat slaat expliciet op het examencontract, maar blijkbaar wordt dat niet op deze manier ingevuld. Hoe gaan we daarmee om? Mijnheer de minister, bent u ervan op de hoogte dat instellingen dat negeren? Plant u een initiatief om dat aan de instellingen op te leggen?

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, ik ga een voorzichtig, om niet te zeggen terughoudend antwoord geven. Dat wil niet zeggen dat ik deze vraag onbelangrijk vind. Ik wil er goed over nadenken, maar voorlopig toch voorzichtig reageren.

Mijnheer Van Baelen, ik wil niet zo affirmatief stellen dat de formule van het examencontract op dit ogenblik een sleutelrol speelt. Ik betwist niet dat het aantal oudere studenten de voorbije 5 jaar fors is toegenomen. Ik vind dat een zeer positieve ontwikkeling, maar de meeste van deze oudere studenten nemen wel een klassieke inschrijving onder de vorm van een diplomacontract.

Het aantal studenten met een examencontract blijft relatief laag. Voor universiteiten en hogescholen samen ging het in het vorige academiejaar om 1107 studenten, voor beide zittijden en in hoofdzaak in de basisopleidingen.

We merken dat het gebruik van het examencontract in de praktijk vooral een voortzetting blijft van de mogelijkheden die de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap vroeger bood. Hoewel een inschrijving bij de examencommissie van de Vlaamse Gemeenschap indertijd openstond voor alle studenten, bleek ze vooral studenten aan te trekken van wie de rechten op een reguliere inschrijving uitgeput waren, bijvoorbeeld de trissers. Om de beperkingen van een inschrijving bij de examencommissie, qua toegang tot de onderwijsfaciliteiten, te ondervangen, namen sommige studenten toen een inschrijving als vrije student. Nu kan dat trouwens ook onder de vorm van een creditcontract.

Het verhoopte succes van de flexibilisering van het hoger onderwijs ligt mijns inziens niet zozeer bij de examencontracten, maar bij de mogelijkheden die diploma- en creditcontracten bieden om flexibele en geïndividualiseerde leerwegen te volgen. Denk bijvoorbeeld aan het loslaten van het strikte studiejarensysteem en het invoeren van een creditstelsel, zodat het behalen van een diploma of een graad niet langer het resultaat is van het opeenvolgend slagen voor 2, 3 of 4 studiejaren, maar wel van het verwerven van een bepaald aantal creditbewijzen, en dat met een relatief vrij te bepalen studieprogramma.

Ik ben het wel met u eens dat op dat vlak de cultuuromslag nog lang niet voltooid is, ook niet bij de aanbieders van het hoger onderwijs, de universiteiten en de hogescholen. Of het concept van examencontrac-

ten, in afwachting van die cultuuromslag, geschikt zou zijn om nieuwe doelgroepen aan te trekken, durf ik wel wat te betwijfelen.

U vroeg of ik heb nagedacht over het afstemmen van het statuut van student in de verschillende vormen van flexibel hoger onderwijs, in verhouding tot de hervormde studentenvoorzieningen, studiefinanciering, participatieregeling, enzovoort. Uit uw vraag komt duidelijk naar voren dat het concept 'examencontract' een beetje een hybride, ambivalent concept is geworden. De mensen die kiezen voor een examencontract, zijn geen reguliere studenten aan een universiteit of hogeschool. Het lijkt me dan ook evident dat ze geen aanspraak kunnen maken op alle rechten die reguliere studenten hebben. Anderzijds zijn het op een of andere manier uiteraard wél studenten, en moet er over de rechten en plichten van deze categorie studenten duidelijkheid bestaan, ook in een context van flexibel hoger onderwijs. Mochten er op dat vlak in de regelgeving duidelijke lacunes bestaan, dan ben ik uiteraard bereid die weg te werken.

Tegelijk hoed ik me er wel een beetje voor om de regelgeving om de haverklap aan te passen. De decreten met betrekking tot flexibilisering, participatie of studiefinanciering zijn bij wijze van spreken pas gisteren in werking getreden. Ik kan me indenken dat ze niet perfect zijn, of dat door de realiteit en de evoluties in de sector sommige bepalingen onverwacht snel achterhaald zijn geraakt. Maar in de mate van het mogelijke, neem ik toch liever de tijd voor een grondige en volledige oefening, in plaats van regelmatig wat oplapwerk te verrichten om zo kleine problemen te verhelpen. Dat laatste is natuurlijk niet pejoratief bedoeld.

U vroeg of ik een regelgevend initiatief plan om te verzekeren dat examencontracten alle studiemateriaal ter beschikking stellen. Eigenlijk schrijft het flexibiliseringsdecreet al voor dat het examencontract de voorwaarden moet bevatten waaronder de student deel mag nemen aan onderwijsactiviteiten en gebruik mag maken van ondersteunende faciliteiten. Er is dus ruimte voor het maken van afspraken tussen de instelling en de student. Alleszins moet de instelling de student op de hoogte brengen van de leerstof en de leerinhoud en moet ze aan de student minstens het studiemateriaal ter beschikking stellen, eventueel tegen een vergoeding, zodat de student de examens waarvoor hij of zij inschrijft, succesvol kan afleggen.

Ik weet niet of we examencontractstudenten zomaar alle faciliteiten van een reguliere student moeten geven. De vraag rijst of we zo niet de kans lopen het concept van examencontract uit te hollen, daar dit misschien zou worden herleid tot een goedkope manier van inschrijven. Dat is niet zo evident. We moeten daar wat grondiger over discussiëren. Ik wil terzake vandaag voorzichtig zijn.

De voorzitter: De heer Van Baelen heeft het woord.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik begrijp dat er ondertussen cijfers ter beschikking zijn waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen diplomacontracten en examencontracten bij dertigplussers. Het departement zegt dat dit onderscheid momenteel nog niet mogelijk is. Het is niet onbelangrijk te weten wat deze evolutie qua cijfers betekent. Kiest iemand die opnieuw instroomt ervoor om toch op een volwaardige wijze via een diplomacontract te gaan studeren? Het aantal stijgt wel, maar dat is iets anders. Daarbij is er tussen haakjes ook wel sprake van een deel examencontractstudenten. Uit uw antwoord maak ik echter op dat er meer zijn met een diplomacontract dan met een examencontract.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik stel voor dat we eens een kleine statistische enquête verrichten terzake.

De heer Gilbert Van Baelen: Dat is niet onbelangrijk. Ook de cijfers inzake de creditcontracten moeten worden geüpdatet. Daar is er immers toch nog steeds sprake van een combinatie van werken en studeren.

Ik ben het volkomen met u eens: wie zich inschrijft voor een examencontract, heeft geen recht op dezelfde ondersteuning als een regulier voor een diploma of creditcontract ingeschreven student. Toch blijft het zo dat de onderwijskundige ondersteuning expliciet is ingeschreven in het flexibiliseringsdecreet. Een professor zegt me het volgende: 'Inschrijven enkel voor het afleggen van de examens houdt enkel het recht in om de examens af te leggen, niet om deel te nemen aan de reguliere onderwijsactiviteiten of te genieten van onderwijsondersteunende faciliteiten.' Iemand met een examencontract staat dus wat weerloos op het veld. De professor ging zelfs zo ver te stellen dat er geen enkele communicatie zal zijn met de student. Dan wordt de zaak wel moeilijk. Dan betekent dit dat iemand gewoon thuis een cursus leert en op een bepaald ogenblik, in samenspraak met faculteit, vakgroep en professor, zijn examen aflegt. Als alle elementen van onderwijsondersteuning, zoals steeds vaker gebeurt, worden aangeboden

via de nieuwe media en dat wordt volledig afgesloten voor een student, dan rijst er een probleem.

Dit is allemaal nieuw. Ik geef u gelijk als u stelt dat we best niet te snel sleutelen aan dit systeem, maar dan lijkt het me toch nuttig dat er aan de instellingen wordt gevraagd daar toch wat aandacht voor te hebben. Ik ben het ermee eens dat het allemaal niet gemakkelijk is voor de docent. Het is allemaal nog nieuw. Ik zou nooit willen horen dat oudere intreders afgeremd worden. Dan bereiken we het omgekeerde van wat we willen.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik veronderstel dat uw vraag berust op een concreet geval. U kunt mij dat anoniem overmaken. Ik stel voor dat ik niet alleen een update maak van de beschikbare gegevens, maar dat we ook de regelgeving aan dat geval toetsen.

De heer Gilbert Van Baelen: Als u een round-up doet bij de betrokken instellingen, kunt u ook cijfers vragen van de inschrijvingen met een examencontract. We moeten het debat in de betrokken instellingen opentrekken. U kunt vragen wat zij doen voor een examencontractstudent.

Minister Frank Vandenbroucke: Ik aarzel een beetje om zo'n kwalitatieve enquête te houden, omdat ik niet sturend wil optreden. Ik vind dat we de regelgeving correct moeten toepassen. Ik zal er eens over nadenken hoe we dat het best aan boord leggen. Ik stel voor dat we daar later op terugkomen.

De heer Gilbert Van Baelen: Mijn laatste vraag slaat op de toepassing van het decreet. Ik heb geciteerd wat het examencontract moet omvatten. Het bepaalt ook de voorwaarden van het contract. Er staat letterlijk in het decreet dat de student gebruik mag maken van onderwijsondersteunende faciliteiten. Dat is een heel ruim begrip, dat weet ik. Ik wil graag weten wat de instellingen aanbieden.

Minister Frank Vandenbroucke: Goed, ik zal dat nagaan.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Caron tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over de resultaten van onderzoek over de studieloopbanen in het kunstgericht secundair onderwijs

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Het onderzoek 'Studieloopbanen van leerlingen in kunstgerichte opleidingen' ging van start in 2003. De resultaten zijn zopas bekendgemaakt. Ik ben blij dat het kunstonderwijs aan bod komt en in de media zichtbaar wordt. Het is een zwak broertje in de onderwijswereld. Dat blijkt ook uit het onderzoek. Niet alleen krijgt het weinig aandacht, het wordt ook door problemen gekenmerkt.

Het KSO kent een zeer klein leerlingenpubliek. Slechts twee op honderd leerlingen kiezen voor deze onderwijsvorm, en helaas is dat vaak een negatieve keuze. Het is vaak de laatste keuze nadat andere richtingen mislukten. Het watervaleffect speelt dus enorm sterk. Een derde van de leerlingen komt in het KSO binnen in het derde jaar, een derde komt nog in het vijfde jaar binnen. Heel wat van deze leerlingen zouden ook te kampen hebben met leerproblemen. Ik betreur dit sterk. Het is belangrijk dat er meer informatie wordt verspreid over deze richtingen, dat de vooroordelen de wereld uit worden geholpen, dat ouders en andere betrokkenen deze onderwijsvorm als een evenwaardige richting gaan beschouwen, maar ook dat het kunstonderwijs een duidelijker profiel krijgt. Dit laatste wordt scherp aan de kaak gesteld in het onderzoeksrapport. In het onderzoek worden vragen gesteld waarmee we zeker aan de slag moeten.

Het kunstonderwijs is meer dan alleen maar het KSO. Ook in het technisch en beroepssecundair onderwijs zijn er kunstgerichte opleidingen.

De eerste vraag van het onderzoek was die naar de eigenheid en het profiel van het KSO ten opzichte van de andere kunstgerichte onderwijsvormen. Het antwoord is eerder negatief: het KSO slaagt er niet in zich een duidelijk profiel aan te meten en de doelstelling van deze onderwijsvorm is dan ook voor velen onduidelijk.

Een tweede belangrijke vaststelling betreft de doorstroming naar het hoger kunstonderwijs. Leerlingen uit het KSO stromen sneller door dan leerlingen uit

het TSO of BSO, maar eens ze in het hoger kunstonderwijs zitten, blijken hun slaagcijfers dan weer niet veel te verschillen van de leerlingen uit het ASO die deeltijds kunstonderwijs volgden. Sterker nog, de slaagpercentages van deze laatste categorie liggen net iets hoger. Dit terwijl verwacht kan worden dat het KSO toch een meer volledige voorbereiding op hoger kunstonderwijs zou bieden dan het ASO in combinatie met deeltijds kunstonderwijs. Vooral theorievakken zouden een probleem vormen. De onderzoekers waarschuwen ervoor dat dit probleem enkel nog zal toenemen door de academisering van het hoger onderwijs.

Ook qua doorstroming naar de arbeidsmarkt, stelt het KSO teleur. Slechts 13 percent van de leerlingen stroomt effectief onmiddellijk door, terwijl dit voor de leerlingen uit het kunstgerichte TSO en BSO respectievelijk op 38 en 50 percent ligt. Studenten uit het KSO die wel onmiddellijk werk vinden, stappen meestal in een job die nauwelijks aansluit bij hun opleiding.

De harde conclusie van het onderzoek is dan ook: wie verder wil studeren in de kunstensector, kiest het best voor het ASO, wie onmiddellijk werk wil vinden, gaat beter naar het TSO of BSO. Het KSO lijkt wat overbodig.

Toch is het niet allemaal kommer en kwel. Opvallend is dat het welbevinden bij de leerlingen uit het KSO vrij hoogt ligt: 82 percent zou achteraf opnieuw voor deze opleiding kiezen. Ook ligt het probleem niet enkel bij de secundaire scholen. Zo zou er ook werk moeten worden gemaakt van de selectieproeven in het hoger kunstonderwijs. De vooropleidingen zouden sterk verschillen van school tot school. Daarenboven zouden de verwachtingen van studenten erg uiteenlopen.

Deze reeks knelpunten moet worden aangepakt. Een: bent u van plan initiatieven te nemen om het KSO beter bekend te maken bij ouders en andere betrokkenen, en de vooroordelen weg te werken zodat men kan voorkomen dat leerlingen in het kunstsecundair onderwijs ‘een uitstervend ras’ worden? Twee: bent u van plan initiatieven te nemen om het profiel van het KSO te verduidelijken? Zo ja, hoe zien die plannen er concreet uit? Momenteel slaagt het KSO er blijkbaar onvoldoende in haar opdrachten – de voorbereiding op het hoger onderwijs of hoger kunstonderwijs en de voorbereiding op de arbeidsmarkt – waar te maken. Hoe kan daaraan verholpen worden? Worden er initiatieven genomen om te sleutelen aan de toelatingsproeven, of ten minste om de verwachtingen te verduidelijken, en om de proeven van de verschillende hogescholen meer op elkaar af te stemmen?

De voorzitter: Mevrouw Helsen heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Helsen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega’s, het lijkt me logisch dat het ASO beter voorbereidt op het onderwijs: dat is de centrale taak van dat onderwijs. Dat is niet per se het geval voor het KSO. Ik heb zelf veel leerlingen georiënteerd, en ik moet zeggen dat een keuze voor het ASO, het BSO of het TSO, en niet voor het KSO, dikwijls te maken heeft met de beperkte tewerkstellingsmogelijkheden voor afgestudeerden van het KSO. Ik vind het niet per se negatief dat jongeren daarmee rekening houden. In het kader van de bespreking van Onderwijsdecreet XV hebben we het daarover al gehad. Men moet een aantal competenties en talenten bezitten om nadien met die opleiding iets te kunnen aanvangen. Daarom lijkt het me niet slecht dat er voorwaarden worden gecreëerd zodat leerlingen met kansen die opleiding volgen. Als ze die niet hebben, lijkt het beter dat ze voor een andere studierichting kiezen.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, geachte collega’s, ik overloop de vragen van de heer Caron. Een: bent u van plan initiatieven te nemen om het KSO beter bekend te maken? De schoolloopbaanbegeleiding en de keuze uit het schoolaanbod gelden ook voor het KSO. Ze zijn net zoals de beroepskeuzebegeleiding een gedeelde verantwoordelijkheid die via overleg tussen verschillende betrokken participanten in en buiten het onderwijs tot stand komt. Leerlingen, leerkrachten, ouders en de CLB’s zijn de verschillende actoren in het schoolloopbaanproces.

De keuzebegeleiding op school begint met het aanleren van vaardigheden, attitudes en deskundigheden waardoor de leerling zichzelf en zijn omgeving beter leert kennen, informatie leert opzoeken en verwerven en verantwoordelijkheid leert opnemen die hem in staat stellen zijn schoolloopbaan zelf in handen te nemen. Dat kan elke dag gebeuren, in elke les en op ieder onderwijsniveau. Daarom is ‘leren kiezen’ ingebouwd in de eindtermen, van in de kleuterschool

tot en met het secundair onderwijs. De leerling staat er echter niet alleen voor. Dankzij de eindtermen heeft iedere leerkracht de plicht ermee bezig te zijn. Maar in de begeleiding zijn ook nog andere actoren betrokken, en ze hebben onmiskenbaar een impact: de ouders, de familieleden, de vriendenkring, andere leerlingen enzovoort.

De interactie tussen omgevingsfactoren, de eigenheid van het gezin, de school, de specifieke eigenschappen en de ontwikkelingsgeschiedenis van de leerling zorgen ervoor dat het studie- en beroepskeuzeproces van leerling tot leerling verschilt. De keuzebegeleiding overstijgt de scharniermomenten in het onderwijs, maar krijgt op die momenten wel extra aandacht. Precies daarom is er in het hele begeleidingsproces in professionele ondersteuning vanwege de CLB's voorzien. Het CLB en de leerkrachten kunnen samenwerken rond methodieken en instrumenten voor schoolloopbaanbegeleiding en het CLB kan hierbij objectieve informatie over het onderwijsaanbod verschaffen.

Als alle verantwoordelijken hun taak ter harte nemen, kan een leerling zichzelf beter leren kennen. Het komt er enkel op aan samen te overleggen en de informatie zo breed en correct mogelijk te verspreiden. Het doel wordt bereikt als de leerling in het onderwijsaanbod 'de biotoop' kan vinden waarin hij met zijn kansen en talenten optimaal tot ontplooiing komt.

Twee: bent u van plan initiatieven te nemen om het profiel van het KSO te verduidelijken? Ik heb twee betrachtingen. Enerzijds heeft het KSO-profiel te maken met instapverwachtingen, zoals reeds omschreven in de publicatie van de VLOR over de eigenheid van het KSO van 2000. Het KSO richt zich tot leerlingen die zes eigenschappen bezitten. Deze zijn: bij de instap de gedrevenheid hebben om creatief te werken en hun creativiteit te ontwikkelen; bereid zijn tot een permanente reflectie over de eigen waarden en inzichten; bereid zijn artistiek-technische vaardigheden te ontwikkelen; beseffen dat het verwerven van de noodzakelijke inzichten en attitudes een bewuste keuze en dagelijkse concentratie veronderstelt; in staat en bereid zijn in groep te werken en de eigen realisaties te vergelijken met die van anderen; en ten slotte, betrokkenheid vertonen met het studiegebeuren en op basis daarvan bereid zijn aanknopingspunten te zoeken in de actualiteit.

Het is dan ook de bedoeling – en ik verwijs daarvoor naar mijn antwoord op de eerste vraag – dat de leerlingen die instappen in het KSO voldoende op de missie van het KSO zijn voorbereid. De verantwoordelijke actoren van het KSO hebben vervolgens de verantwoordelijkheid dit instapprofiel van de leerlingen zo optimaal mogelijk te beschermen en te ontwikkelen volgens de KSO-filosofie die is gebaseerd op de wederzijdse betrokkenheid van de leerling en de leraar bij de artistieke stof in het leerproces.

Anderzijds heeft het profiel van het KSO natuurlijk ook te maken met leerresultaten. De resultaten van de verdere ontwikkeling van de procedure van specifieke eindtermen zullen bijdragen tot de kwaliteit van het KSO en het debat erover. We onderzoeken momenteel nog welke piste hiervoor ontwikkeld moet worden.

Ondertussen werken wij ook aan het raamwerk van een eenduidige en transparante kwalificatiestructuur, waarin zowel plaats is voor doorstroomgerichte als arbeidsmarktgerichte kwalificaties en waarin bijgevolg alle soorten kwalificaties, inclusief diploma's, certificeringen en erkenningen van competenties kunnen worden geplaatst. Een grondige studie en diepgaand overleg tussen de overheid en de onderwijs- en opleidingspartners is hierover bezig. De kwaliteitsreferentie voor het profiel van het KSO vraagt dus een gedeelde verantwoordelijkheid inzake beleidsruimte. Daartoe verrichten we nu de vereiste studies.

Wat uw derde vraag betreft, moet ik zeggen dat momenteel het KSO er blijkbaar onvoldoende in slaagt zijn opdrachten te vervullen. Hoe en op welke domeinen zou daaraan verholpen kunnen worden? Het is een meerwaarde als het KSO leerlingen kan voorbereiden op 'zo ruim mogelijke keuzes over hun toekomstige loopbaan'. Dat kan een doorstroming naar artistieke gebieden in het hoger onderwijs betekenen. Maar dat sluit vervolgstudies in niet-artistieke gebieden van het hoger onderwijs of de uitoefening van een beroep onmiddellijk na het afstuderen met of zonder specialisatiejaar niet uit.

In die zin onderscheidt het KSO zich niet sterk van de andere onderwijsvormen. Het is eerder de specifieke KSO-schoolcultuur, die met haar artistiek gericht opvoedings- en didactisch proces op een bijzondere wijze wil aansluiten bij het profiel van de KSO-leerling en hem in het vormingsproces centraal stelt. Dankzij een bewuste integratie van algemene vorming en artistieke vormingscomponenten draagt het KSO bij tot de persoonlijke ontwikkeling en het welbevinden van de leerling.

De zinvolheid van 'de algemene vorming' die aansluit bij de belangstellingssfeer van de leerling is dus een belangrijk criterium en creëert een zinvolle synthese als voorbereiding op zijn toekomstig maatschappelijk leven.

Ten slotte vroeg u of er initiatieven worden genomen om te sleutelen aan de toelatingsproeven, of de verwachtingen ervan ten minste duidelijker te maken en de proeven van de verschillende hogescholen meer op mekaar af te stemmen. De sleutel ligt in handen van de autonome beslissingen van de hogescholen. Wellicht zullen in het overleg dat zij daarover wensen te voeren verdere denkpistes worden beoordeeld in functie van mogelijke parameters. Een constructief debat over de voor- en nadelen van uniformisering, afstemming en profilering zou een meerwaarde kunnen zijn.

Deze reflecties bij de vragen van de heer Caron zijn misschien niet altijd bijzonder concreet. Ik ga er evenwel van uit dat het onderwijsveld zich zelfstandig moet ontwikkelen en de ruimte moet krijgen om zelf accenten te leggen.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Ik ben het met uw laatste opmerking eens. Het veld moet zijn werk doen. Toch denk ik dat er iets moet gebeuren, zo niet wordt de onduidelijkheid over die opleiding en de voorbereiding van de doorstroming naar verdere studies nog groter. Misschien moet die richting een beetje opgewaardeerd worden. Het watervaleffect is immers geen positieve zaak.

De voorzitter: Mevrouw Poleyn heeft het woord.

Mevrouw Sabine Poleyn: Ik wil even verwijzen naar de kerncompetenties die in de Lissabondoelstellingen centraal staan. Een ervan is het ondernemerschap. Dat mag men niet alleen louter economisch bekijken, maar ook als een veruitwendiging van creativiteit. Creativiteit staat in het KSO centraal, en dat is een positieve zaak. Ik hoop dat daarmee rekening wordt gehouden als de eindtermen worden geëvalueerd en over het KSO wordt gesproken.

Uit de hoorzitting die de commissie voor Cultuur in 2002 heeft georganiseerd, bleek dat er problemen bestaan tussen de wereld van de kunsten enerzijds en het onderwijs anderzijds. De sector is niet echt tevreden over de opleidingen. Misschien moeten ze eens rond een tafel worden samengebracht?

De voorzitter: Het KSO is wellicht de richting waarin het welbevinden van de leerlingen het grootst is. Dat moet in het achterhoofd worden gehouden voor de globale discussie over de gewenste algemene evolutie van het secundair onderwijs, die hier eigenlijk voortdurend wordt gevoerd. Waarom is het welbevinden er groter?

De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Dat komt omdat de creativiteit er centraal staat. Dat is erg goed voor de ontplooiing van die leerlingen. We merken echter dat een leerling uit het KSO in het hoger kunstonderwijs lagere cijfers haalt dan een leerling uit het ASO. Dat toont toch aan dat er iets niet klopt? Ik deel uw bekommernis: het secundair onderwijs is geen beroepsgericht onderwijs, maar moet doorstromingsmogelijkheden naar verdere studies bieden. Toch zijn de slaagcijfers merkwaardig.

De heer Gilbert Van Baelen: Moet het KSO de doorstroming naar het hoger kunstonderwijs organiseren?

De heer Bart Caron: Eigenlijk moet dat.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Katleen Martens tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over het toenemend geweld tegenover leerkrachten in de scholen

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, een incident met een Brusselse leerkracht bracht vorige week het probleem van agressie tegen leerkrachten weer onder de aandacht. Dit incident is geen alleenstaand geval. Het geweld op school neemt overhand toe. Volgens cijfers van minister Dewael is tussen 2000 en 2005 het aantal door de politie geregistreerde gevallen van geweld op school met 21 percent gestegen. Een

steeds groter aantal leerkrachten neemt een verzekering tegen agressie.

Ethias biedt sinds 1999 een verzekering tegen agressie aan, in de polis beroepsverzekeringen voor leerkrachten. In 1999 maakten slechts 10.000 leerkrachten gebruik van die mogelijkheid, maar ondertussen is dat aantal bijna verdrievoudigd. 26.214 leerkrachten onderschreven reeds deze polis, of een op vijf leerkrachten.

De stijging van het aantal afgesloten polissen is het rechtstreekse gevolg van de toegenomen agressie, in dit geval ten aanzien van de leerkracht. Ruim een derde van de leerkrachten merkt de laatste vijf jaar meer geweld op school op. Volgens een woordvoerder van Ethias worden zij elk jaar geconfronteerd met een stijging van het aantal dossiers die te maken hebben met agressie op school. De polis verzekert de leerkrachten tegen de gevolgen van geweld op school en tegen agressie buiten de school wanneer zij bijvoorbeeld opgewacht worden door leerlingen. Schade aan hun voertuigen wordt echter niet gedekt. De kostprijs voor de leerkrachten bedraagt 25 euro op jaarbasis, wat op zich te verantwoorden is. Deze extra kost is voor de meeste leerkrachten moeilijk aanvaardbaar. Zij vertrekken immers van het standpunt dat het niet hun taak is om zich te verzekeren tegen de risico's van de werkomgeving.

Graag vernam ik van de minister het volgende. Bent u op de hoogte van de alsmaar toenemende problematiek? Sinds wanneer is dat zo? Hebt u weet van mogelijke oorzaken die deze evolutie kunnen verklaren? Welke maatregelen hebt u al genomen om agressie op school beter te beheersen? Volgt u het standpunt dat het risico eigen is aan de werkomgeving en de verzekering bijgevolg ten laste komt van de werkgever, in dit geval de overheid? Een extra gevoel van comfort en veiligheid vanuit de werkgever in casu de overheid zou geen slechte zaak zijn met het oog op het charmeren van een beginnende leerkracht.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Naar aanleiding van de krantenberichten die we hebben gelezen, had ik over de zaak een schriftelijke vraag ingediend. Het was de bedoeling te weten te komen of er in Vlaanderen überhaupt een probleem bestaat en of er de nodige lessen uit worden getrokken. Ik denk niet dat het probleem zeer groot is, al zijn er scholen waar het probleem wel degelijk bestaat. Dat was al zo tien jaar geleden. Ik zou voorbeelden kunnen ophalen van instellingen van het secundair onderwijs uit de buurt van de school waar ik toen zelf nog lesgaf. Er waren toen al immense problemen. Het is belangrijk dat deze problemen in kaart worden gebracht en dat de nodige maatregelen worden genomen. Ik wil tegelijk een oproep lanceren om niet te overdrijven.

Het is juist door er veel lawaai rond te maken dat het probleem wordt opgeklopt. Reële problemen moeten worden opgelost maar in de meeste scholen in Vlaanderen kan er nog in een positieve sfeer worden gewerkt. De tucht is natuurlijk gelukkig niet meer dezelfde als 50 jaar geleden. We moeten de gulden middenweg bewandelen. Ik ben benieuwd naar het antwoord van de minister.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Vooreerst heb ik de cijfers opgevraagd bij de Dienst Arbeidsongevallen waarbij leerkrachten letsels opliepen door agressie van leerlingen, ouders of derden. De voorbije jaren ligt dat cijfer in de buurt van 50 aangiften per jaar, vooral gesitueerd in het secundair onderwijs. Ik wijs erop dat de arbeidsongevallenverzekering geldt voor goed 177.000 mensen. Niet alle personeelscategorieën, zoals universiteiten, zijn meegeteld. Dat is dus geen spectaculair hoog aantal.

Er is ook een onderzoek gevoerd naar hoe leerkrachten zich voelen. Ik verwijs naar het onderzoek waarvan in 2001een eindrapport is uitgebracht. Daaruit blijkt dat de helft van de leerkrachten zich niet veilig voelt in de klas. De angst betreft wel meestal lichte feiten zoals het storen tijdens de les, brutaliteiten, vandalisme of diefstal. De angst voor zware delicten leeft slechts bij 1 percent van de ondervraagden.

Zoals de heer Van Dijck het al stelde, worden we geconfronteerd met spectaculaire krantentitels. Zo stelde een krant dat steeds meer leerkrachten zich verzekeren tegen geweld. Er heerst wat verwarring over de cijfers die u hanteert. De 26.214 leerkrachten die bij Ethias een beroepsaansprakelijkheidsverzekering onderschreven, vormen een nationaal cijfer. Dat zegt weinig over de Vlaamse Gemeenschap. Ethias bevestigt ons dat ze 8768 Nederlandstalige polisnemers heeft. Een aantal mensen is werkzaam in de Franse Gemeenschap. In Vlaanderen zou 1 op 5 leerkrachten verzekerd zijn. Dat klopt echter absoluut

niet. Ethias vermoedt dat er een 8300 polissen met leerkrachten en directies in Vlaanderen zijn afgesloten. Dat is iets meer dan 5 percent op 150.000 mensen die behoren tot het bestuurs- en onderwijzend personeel in Vlaanderen, en geen 20 percent dus.

U zegt dat dit een gevolg is van de toegenomen agressie ten aanzien van leerkrachten. We hebben geen gegevens over de band tussen enerzijds het aantal verzekerden in de privé-sector en de toenemende agressie. De groei van het aantal verzekerden heeft ook niet de omvang die u in uw vraag vooropstelt. In 1999 waren er 10.000, vandaag 26.214. In 1999 had echter, zo blijkt, de verzekeraar 20.000 verzekerden, in 2005 waren dat er 6000 meer. De Ethias-woordvoerder wijst erop dat de polis sinds 1999 is gemoderniseerd en pas nog werd uitgebreid met onder meer het luik waarborg tegen gewelddaden.

Een derde bron van gegevens is het Steunpunt Grensoverschrijdend Gedrag op School dat onder meer als meldpunt fungeert. Ik krijg het voorbije jaar vooral klachten over het pestgedrag onder personeel van scholen en CLB's. Er waren 119 klachten. Op de tweede plaats staat ongewenst gedrag van leerkrachten ten aanzien van leerlingen met 61 klachten. Er is ook het Kinderrechtencommissariaat met 11 klachten op dat vlak.

Voorts zijn er bij het steunpunt klachten over het grensoverschrijdende gedrag tussen leerlingen onderling, namelijk 43. Over antisociaal gedrag van leerlingen gericht tot leerkrachten kreeg het steunpunt slechts 3 klachten. Dat gaat vooral over verbale vormen van geweld, maar niet altijd. Het aantal oproepen is de laatste jaren fors gestegen. Als we de vragen om informatie buiten beschouwing laten, komen we aan ruim 30 oproepen eind jaren 90. Vijf jaar later, na de uitbreiding van het mandaat en de toegenomen bekendheid van het steunpunt, was er een vertienvoudiging tot ruim 300. Het afgelopen jaar is er voor het eerst een omgekeerde trendbreuk vastgesteld met een daling naar ongeveer 220.

We moeten het probleem verbinden met de vraag over moeilijk gedrag in de klas en het verbinden met preventief optreden. Er zijn een aantal gemeenten waar politiediensten ook preventieacties ondernemen. Het gaat dan om lokale initiatieven in overleg met de scholen.

Een vierde bron van gegevens is te vinden bij Binnenlandse Zaken. U hebt daarnaar verwezen. Binnenlandse Zaken stelde ons politiecijfers voor de periode 2000 tot het einde van het eerste semester van 2005 ter beschikking. Het zijn cijfers betreffende slagen en verwondingen die zijn uitgesplitst per gewest en per onderwijsniveau. Men beschikt niet over de subregionale verdeling van de cijfers. Dat zou interessant zijn geweest. Er is ook geen bijkomende informatie over de geregistreerde feiten. Voor alle feiten in Belgische scholen voor de periode 2000-2005 samen genomen hebben de onderwijsniveaus het volgende aandeel qua aangiften. Het basisonderwijs heeft 23 percent, het secundair onderwijs 69,8 percent, het hoger onderwijs 2,3 percent en andere onderwijsniveaus 4,8 percent.

In absolute cijfers steeg het aantal gewelddaden in de Belgische scholen van 1760 in het jaar 2000 tot 2132 in het jaar 2004, of een stijging met 21 percent. Voor het secundair onderwijs gaat het om een stijging van 21 percent, van 1242 naar 1499 feiten in 2004. Ook in het basis- en kleuteronderwijs zien we dat.

Het beeld voor het Vlaamse Gewest wijkt wel een beetje af van het nationale beeld. Voor alle feiten in de periode van 2000 tot het eerste semester van 2005 hebben de onderwijsniveaus volgend aandeel: het basisonderwijs 18,9 percent, het secundair onderwijs 74,7 percent, het hoger onderwijs 1,4 percent en de andere onderwijsniveaus 5 percent. Het geweldsaandeel dat het secundair onderwijs heeft in het totaal, stijgt in het Vlaamse Gewest van 72,5 percent in 2000 tot 76,8 percent in 2004. Het aandeel van het basisonderwijs blijft ongeveer gelijk.

In absolute cijfers stijgt het aantal geregistreerde gevallen van slagen en verwondingen in het secundair onderwijs in Vlaanderen relatief sterk, met een derde, van 447 feiten in 2000 naar 580 feiten in 2004. Deze sterke stijging zien we niet in het basis- of het hoger onderwijs.

Voor de periode van 2000 tot het eerste semester van 2005 werden in het Vlaamse Gewest 3800 gevallen van slagen en verwondingen geregistreerd. In het Waalse Gewest ging het om 5330 gevallen, wat betekent dat het Waalse Gewest in totaal 40 percent meer gevallen optekent dan het Vlaamse Gewest. Voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest registreerde men in totaal 1595 feiten van slagen en verwondingen.

Hoe kunnen we de stijging van de cijfers verklaren, als onze arbeidsongevallenstatistiek van het departement die stijging niet laat zien? Een mogelijke ver-

klaring is dat er meer aandacht is geweest voor deze problematiek, ook als gevolg van de nieuwe federale wetgeving van 11 juni 2002, waardoor ook scholen verplicht worden om een beleid ter preventie en bestrijding van antisociaal gedrag te hebben. De wet biedt trouwens ook het kader voor slachtoffers met oude klachten om stappen te zetten en verlaagt de drempel om naar buiten te komen voor recente en nieuwe slachtoffers. Scholen reageren vandaag wellicht ook alerter bij incidenten.

In dezelfde periode was er ook een toename van de sensibiliseringsacties. De contacten met partners als politie, welzijn, enzovoort zijn de voorbije jaren, in het kader van de sensibiliseringsinitiatieven, gegroeid. Burgers worden mondiger en ook de gevoeligheid voor bepaald gedrag lijkt aangescherpt. Dat heeft ook te maken met het debat over de zaak-Dutroux.

Ik denk dat men iets sneller naar de politie stapt, maar het zou ook kunnen dat agressiviteit en geweld toenemen. Eigenlijk kan ik dat op basis van deze cijfers niet zeggen. Ik denk dat we met de gegevensbank van Binnenlandse Zaken maar beperkte informatie hebben. Ik denk dat dit thema nader onderzoek verdient en ik zal nagaan of het in het kader van het onderzoeksprogramma van het departement kan worden opgenomen.

Ik wil nog een kanttekening plaatsen bij de zogenaamde populariteit van bijkomende verzekeringen. Door de berichtgeving, waarbij incidenten op school worden verbonden met de zogezegde populariteit van bijkomende verzekeringen, wordt het aangaan van dergelijke verzekering genormaliseerd. Ik betreur dat, want daardoor wordt een bepaald gevoel aangewakkerd.

Het kan niet de bedoeling zijn dat leerkrachten zich persoonlijk moeten beschermen tegen geweld, met een bijkomende beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Die verzekeringen dekken grotendeels die aspecten waarvoor onderwijspersoneel normaliter sowieso al verzekerd is. Via de schoolpolis en de arbeidsongevallenverzekering wordt het onderwijspersoneel al heel wat bescherming geboden voor wat op school en op weg van en naar school voorvalt.

Ethias intervenieert wel bij lichamelijke en materiële schade die buiten deze omstandigheden ontstaat en die met de uitoefening van het beroep verband houdt, zoals tijdens privé-lessen en bepaalde activiteiten in vakantieperiodes. In het geval van gewelddaden op school, wordt lichamelijke schade, inclusief brillen en prothesen, ook gedekt door de gewone arbeidsongevallenverzekering. In het geval van materiële schade door geweld – kleding, boekentas, maar schade aan auto's wordt expliciet uitgesloten – biedt de bijkomende verzekering van Ethias wel extra bescherming, voor zover men zelf geen aanleiding was en het geen uitzonderlijk ernstige situaties betreft, bijvoorbeeld een zeer zware ontploffing in de school. Er zijn ook plafonds bij lichamelijke schade.

Van de rechtsbijstandsverzekering, die ook in het pakket van de verzekeringsmaatschappij zit, genieten burgers meestal al via andere zelf aangegane verzekeringspolissen. Er zijn slechts enkele verschillen met wat een leerkracht hoe dan ook als verzekerd pakket heeft, door de arbeidsongevallenverzekering en door – wat in ongeveer alle scholen bestaat – de verzekering van de school.

Ethias beklemtoont dat de waarborg gewelddaden slechts een klein onderdeel is van de polis en dat de maatschappij op jaarbasis slechts vijf à tien dossiers heeft voor dat aspect. In sommige krantenberichten werd de situatie misschien wel een beetje overdreven.

We moeten ervoor zorgen dat de mensen goed geïnformeerd zijn. Ik zal nagaan hoe we het onderwijspersoneel beter kunnen informeren over de bescherming die ze met de arbeidsongevallenverzekering en de schoolpolis genieten en hoe ze het nut van bijkomende verzekeringen kunnen afwegen. Ik zal me vanzelfsprekend niet mengen, maar we moeten wel vermijden dat we mensen op kosten laten jagen als het niet nodig is.

Op het congres dat over dit thema plaatsvond in Antwerpen, heb ik gezegd dat hier, nog meer dan op andere domeinen, geldt dat scholen sterk moeten zijn, in alle betekenissen, maar ook dat ze warm moeten zijn. Sterk zijn betekent voor mij dat leraren eisen durven stellen, dat ze jongeren durven uitdagen om zich in te zetten en hun talenten te ontwikkelen. Dat betekent ook dat ze gezag hebben en dat jongeren grenzen erkennen, want ik denk dat jongeren grenzen nodig hebben. Het is ook normaal dat jongeren grenzen aftasten. Ik denk dat we dat proces voortdurend consequent moeten bewaken. Als er regels zijn, moeten ze duidelijk zijn. Wie over de schreef gaat, moet er ook de gevolgen van dragen.

We willen zeker niet tolereren dat de grens van wat gedoogd wordt steeds verder zou verschuiven. Tij-

dens het congres in Antwerpen van vorige week werd een onderzoek voorgesteld, waaruit bleek dat leerlingen het niet of slechts een beetje fout vinden dat iemand op zijn gezicht wordt geslagen of dat iemand wordt gepest. Dat kunnen we niet aanvaarden, want het is geen goede sfeer voor het algemene leerklimaat. Ik denk dat opvoeden betekent dat je kinderen meer ingewikkelde, meer genuanceerde omgangsvormen aanleert. Niet enkel scholen, maar ook ouders moeten daarvoor hun verantwoordelijkheid nemen.

Een sterke school moet ook een warme school zijn. De school moet ervoor zorgen dat alle leerlingen er zich goed voelen. Er moet een aangenaam klimaat heersen, waar de verhouding tussen leerlingen en leraren ontspannen en stabiel is.

Participatie van de leerlingen is ook belangrijk. Als jonge mensen betrokken zijn en zich betrokken voelen bij wat op school gebeurt, voelen ze zich beter. Als iemand kan meepraten over regels en grenzen, zal hij ze ook beter naleven.

Ik heb in Antwerpen ook de klemtoon gelegd op het feit dat een school die sterk en warm is ook een beleidskrachtige school moet zijn. Ik heb beschouwingen ontwikkeld over wat beleidskracht betekent, maar ik zal ze hier niet herhalen. Ik heb ook gewezen op een aantal initiatieven met betrekking tot pesten. Met de lerarenopleiding moeten we leraren voorbereiden op wat het betekent om in de klas te staan.

Ik heb ook verwezen naar de JoJo's. Dat is een relatief goed lopend programma. Vandaag gaat het om een 150-tal jonge mensen. Ik wil dat zeer sterk uitbreiden, want ik geloof in het project. Tot nu toe was het project volledig gericht op antisociaal gedrag. De regering wil dat een beetje verruimen, omdat we het JoJo-programma ook willen openstellen voor deeltijds lerenden. Dan gaat het niet alleen over antisociaal gedrag, maar eventueel ook over renovatie en onderhoud.

Ik kan ook verwijzen naar het spijbelactieplan, dat we in deze commissie zullen bespreken en afwerken. Ik kan ook nog verwijzen naar 'Time Out' en herstelgericht overleg. Ik heb daarover in Antwerpen nog gesproken. Ik denk ook aan sommige initiatieven van mijn collega Vervotte rond opvoedingsondersteuning. Ik hecht daar zeer veel belang aan en geloof er sterk in.

Over de feiten hebben we uiteenlopende gegevens, maar ze zijn niet eenduidig te interpreteren. Ik denk niet dat we een bepaalde sfeer mogen laten ontstaan zodat mensen gaan denken dat ze zich absoluut moeten laten verzekeren. Dat is niet de goede sfeer. Mensen moeten zich wel degelijk kunnen informeren alvorens ze daartoe beslissen. Het komt er vooral op aan dat scholen een natuurlijk gezag opbouwen. Dat gezag moeten zij wel iedere dag opnieuw verdienen. Zo ontstaan sterke scholen waar tegelijk een warm klimaat kan heersen voor alle leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw Martens heeft het woord.

Mevrouw Katleen Martens: Het is goed dat u het probleem dieper wilt onderzoeken. Ik kan echter niet altijd goed uit aan de cijfers die u geeft. Enerzijds stelt u dat de toename te wijten is aan het groter aantal meldingen, anderzijds blijkt uit de cijfers toch dat er een reële toename is.

Minister Frank Vandenbroucke: De cijfers zijn wat ze zijn. De cijfers van de politie zijn altijd gebaseerd op meldingen. Er is jammer genoeg ook nog geweld dat niet wordt gemeld. Dat cijfer kennen we niet. Men ziet aan de cijfers van Binnenlandse Zaken dat er een toename is, maar het gaat alleen om een toename van registratie. Daarachter kan een reële toename schuilgaan. Ik zeg niet dat het niet zo is. We weten het niet zo goed.

Mevrouw Katleen Martens: Niet alle feiten worden geregistreerd. Ook niet iedereen stapt naar de politie.

Minister Frank Vandenbroucke: Men weet dat niet zo goed. Het aantal feiten gebaseerd op agressief gedrag of zelfs fysiek geweld, kent men niet. Er is alleen maar de registratie. De aangiften van arbeidsongevallen op deze basis nemen in feite niet toe. Er is geen aanwijzing dat het grote fysieke geweld, zoals de heer Van Dijck het stelt, in de Vlaamse scholen sterk toeneemt. Het omgekeerde zeg ik evenmin. Ik stel wel dat de meeste krantenberichten van de voorbije periode op Franstalige scholen slaan. Dat wordt er niet bij gezegd. De berichten over zwaar geweld gingen niet over Nederlandstalige scholen, maar daarmee wil ik niet zeggen dat het bij ons geen probleem is.

Mevrouw Katleen Martens: Uit de cijfers blijkt toch dat er in Vlaanderen een stijging is met 35 percent.

Minister Frank Vandenbroucke: We moeten goed opletten met de berichtgeving. Ik zeg niet dat ze fout is, maar onlangs was Ukkel in het nieuws, wat geen Nederlandstalige school is. Dat wil niet zeggen dat

wij dat probleem niet kunnen krijgen, want ik wil zeker niet zelfgenoegzaam klinken. Ik vind wel dat we moeten opletten dat we niet een sfeer scheppen waarin we een probleem beschrijven dat niet beantwoordt aan de realiteit in de Vlaamse scholen.

Ik ben sterk geïnteresseerd in de statistische discussie, want ik wil vertrekken van feiten, maar dat zal mijn beleid uiteindelijk niet sturen. Ik vind elk geval van agressiviteit een geval te veel.

Mevrouw Katleen Martens: Mijnheer de minister, u legt sterk de nadruk op lichamelijk geweld, op slagen en verwondingen, maar ook verbaal geweld heeft een impact op de leerkrachten. Zeker beginnende leerkrachten haken om die reden vaak af.

Minister Frank Vandenbroucke: Dat is absoluut juist. Ook uit contacten met leerkrachten blijkt dat er veel verbale agressiviteit is, in de samenleving in het algemeen en ook in scholen, ook met sms en mms.

Mevrouw Katleen Martens: Verbaal geweld kunt u niet laten registreren. Leerlingen vinden dat ze steeds meer kunnen zeggen tegen leerkrachten.

De heer Robert Voorhamme: Dat is een van de redenen waarom de problematiek van opvoedingsondersteuning, waar minister Vervotte aan werkt, niet uitsluitend mag handelen over welzijn, maar ruimer opgevat moet worden. Onder meer ook de relatie met het onderwijs moet hierbij worden betrokken. De belangrijkste doelgroep van de opvoedingsondersteuning zijn wellicht de ouders, maar heel veel leerkrachten rekenen ook op ondersteuning uit die hoek. Dit probleem lossen we niet uitsluitend op met regeltjes binnen de school. Het gaat ook over de relatie tussen de school- en de thuiswereld van de kinderen. Dat alles kan de school onmogelijk oplossen.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck: Mijnheer de minister, uw antwoord heeft de juiste toon gezet. Het was een uitgebreid en goed antwoord. Zoals u zelf zegt, ieder geval van geweld is er één te veel. Ik heb de precieze cijfers terzake niet, maar mochten we het geweld binnen het gezin, dus het geweld tegen kinderen thuis of van kinderen tegen ouders, onder de loep nemen, dan zou ik bijna durven stellen dat onze scholen nog veilige plaatsen zijn.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Dany Vandenbossche tot de heer Frank Vandenbroucke, vice-minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming, over problemen tussen scholen van het deeltijds kunstonderwijs en de beheersvennootschap SEMU

De voorzitter: De heer Vandenbossche heeft het woord.

De heer Dany Vandenbossche: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, mijn vraag is niet nieuw. In 2004 heb ik ze al eens gesteld in deze commissie. Dit is een probleem dat zowel met Cultuur als met Onderwijs te maken heeft. Het gaat over het verbod in de Belgische auteurswet om partituren te kopiëren zonder de toestemming van de rechthebbende.

Zoals dat met de overige auteursrechten is gebeurd, is er daartoe een beheersvennootschap opgericht, namelijk SEMU. Die biedt licenties aan: toelatingen om onder bepaalde voorwaarden de beschermde partituren te gebruiken en te kopiëren.

Zoals dat ook het geval is voor de andere auteursrechtelijke vennootschappen, vertegenwoordigt SEMU daarbij uiteraard degenen die bij haar zijn aangesloten. Deze vennootschap interpreteert dit echter wat ruimer. Ze gaat ervan uit dat ze alle uitgevers van bladmuziek vertegenwoordigt. Er is sprake van een soort vrijwaringsclausule, die volgens mij juridisch zeer betwistbaar is. Ook in de culturele wereld wordt ervan uitgegaan dat iemand die niet is aangesloten bij SEMU, misschien wel eens betrokkenen zou kunnen dagvaarden. Die derde zou immers niet worden vergoed via het SEMU-systeem.

Het licentiecontract van SEMU werd aangeboden aan het deeltijds kunstonderwijs. Toen ik hier voor de eerste maal deze vraag stelde, waren er onderhandelingen bezig met OVSG om een soort modellicentie op te stellen voor SEMU. In de Kamer zijn er terzake al verscheidene vragen gesteld. Het antwoord op die vragen is eenvoudig. Minister Verwilghen, die juridisch bevoegd is terzake, beschikt niet over concrete gegevens, wat hier onwaarschijnlijk belangrijk is. Wat me nog het meeste verbaast in dit dossier, is dat, indien men surft naar de webstek van de betrokken beheersvennootschap, men merkt dat die vennootschap enkele jaren achterloopt. Wat op de webstek te lezen staat, strookt niet meer met de realiteit en al evenmin met de aangepaste wetteksten. Zo vond ik de wijzigingen aan de auteurswet van 22 mei 2005 niet terug. De SEMU-website geeft de gebruikers dus gewoon foutieve informatie over de toepassing van die auteurswet.

Zo staat onder het hoofdstuk van de veelgestelde vragen zelfs nog steeds dat de uitzondering voor het gebruik van fragmenten van partituren in het onderwijs volledig verdwijnt 'omdat de nieuwe Europese richtlijn van 2001 de uitzondering voor bladmuziek heeft geschrapt'. Ik citeer verder: 'Hiermee verdwijnt ook definitief de Reprobel-inning voor bladmuziek. De omzetting van de Europese richtlijn in de Belgische wetgeving wordt weldra verwacht.' Daar klopt geen letter van. De richtlijn is al omgezet. De richtlijn schrapt die uitzondering niet en de Belgische wetgeving van na 22 mei 2005 blijft een reproductie van korte fragmenten van partituren, zonder het akkoord van de auteur, mogelijk maken ter illustratie in het onderwijs. Dat gebeurt weliswaar mits een vergoeding, maar in dit geval gaat het over een vergoeding aan Reprobel.

Het onderwijs en de culturele sector klagen vooral over de wijze waarop SEMU optreedt ten opzichte van de gebruikers. SEMU dreigt met dagvaardingen en deurwaarders.

Mijnheer de minister, wat is de huidige stand van zaken? We blijven geconfronteerd met zeer vele klachten over SEMU. Zijn er problemen tussen SEMU en onderwijsinstellingen die geen licentie hebben afgesloten bij SEMU? Eigenlijk zijn die instellingen daar niet verplicht toe, daar niet iedereen bij SEMU is aangesloten. Blijft ook de vrees nog gerechtvaardigd dat er, naast SEMU, andere instanties de kop zouden kunnen opsteken die financiële compensaties zouden vragen voor het kopiëren van volledige partituren? De vrijwaring van SEMU is immers juridisch betwistbaar.

Het is zeer belangrijk dat het muziekonderwijs voor iedereen financieel toegankelijk blijft. Aan wie wordt de rekening van die licentie in de praktijk doorgerekend? Bestaan er problemen terzake?

De heer Robert Voorhamme: Mijnheer de minister, ik heb in de vorige zittingsperiode al vragen gesteld aan uw voorganger over dit probleem. Er ontgaat me iets in de logica van die auteursrechten, zeker indien het gaat over onderwijsinstellingen, die aan publieke dienstverlening doen. Hier wordt eigenlijk een basis afgesproken aan de hand waarvan afzonderlijke scholen al dan niet met SEMU onderhandelen over overeenkomsten. Deze overeenkomsten voor hetzelfde auteursrecht kunnen sterk verschillen van school tot school. Bovendien gaat het over Europese regels. In landen als Nederland en andere Europese landen waar hetzelfde principe van het auteursrecht geldt, wordt daar totaal anders gestalte aan gegeven. Ik vraag me af of het zomaar kan dat de regering en de minister van Onderwijs, namens de onderwijsinstellingen, tot nog toe aan de kant zijn blijven staan en het hebben overgelaten aan de individuele onderwijsinstellingen om een uniforme regeling tot stand te brengen.

De praktijken die SEMU hanteert, doen me soms denken aan wat ik de laatste tijd op televisie zie wanneer het gaat over voetbal. Er is sprake van chantage en dreigementen ten aanzien van scholen. SEMU hanteert daarbij een dominostrategie: scholen wordt angst aangejaagd. Ze sluiten een contract af met SEMU, dat gaandeweg als voorbeeld wordt gehanteerd om ook andere scholen daartoe te dwingen. Ik vind dat vrij verregaand. Het auteursrecht is overigens internationaal recht. Het zou op een uniforme wijze moeten worden geregeld. Dat daar nu over kan worden onderhandeld, vind ik onwaarschijnlijk.

Dit is niet uw bevoegdheid. Ik wil hier niet de persoon van minister Verwilghen viseren, maar dat de daartoe bevoegde federale minister of de wetgever terzake geen modaliteiten heeft bepaald, lijkt me ook bijzonder onwaarschijnlijk. Iedereen die met SEMU rond de tafel heeft gezeten, weet dat hij er geen enkele kijk op heeft welke waarborg er wordt gegeven. Dit is wettelijk slecht geregeld.

SEMU kan wettelijk geen enkele garantie geven dat er niet iemand opdaagt die, namens een veel in een muziekschool of muziekscholen gebruikte componist, die met SEMU niets te maken heeft, als gevolg van de Europese richtlijn auteursrechten komt eisen. Dan zal er een juridische twist ontstaan. Ik moet u eerlijk zeggen dat bijvoorbeeld de scholen van het deeltijds kunstonderwijs heel slecht gewapend zijn om daaraan deel te nemen.

De koepels, en dan heb ik het op de eerste plaats over OVSG, want deeltijds kunstonderwijs is immers in grote mate gemeentelijk onderwijs, zijn daar al evenmin goed voor uitgerust. Dit is dus een probleem, waarover heel wat directies van DKO-scholen zich grote zorgen maken.

De voorzitter: Minister Vandenbroucke heeft het woord.

Minister Frank Vandenbroucke: Mijnheer de voorzitter, mijnheer Vandenbossche, sinds SEMU in 2003 de

problematiek van het fotokopiëren van partituren in het onderwijs op een nogal agressieve manier op de agenda heeft geplaatst, hebben u en sommige andere leden hierover vragen gesteld aan mijn voorganger. Op initiatief van het departement Onderwijs startten de onderwijskoepels en andere verenigingen die partituurgebruikers vertegenwoordigen, een overleg op met SEMU. De toen gevoerde besprekingen resulteerden in 2004 in een bilaterale raamovereenkomst tussen SEMU en OVSG. De plaatselijke stedelijke en gemeentelijke schoolbesturen waren daarbij uiteraard vrij om de overeenkomst al dan niet te aanvaarden en te ondertekenen.

Sindsdien is er echter heel wat veranderd. De auteurswet van 1994 werd, zoals u opmerkte, in mei 2005 aangepast aan de Europese richtlijn. Ik wil echter opmerken dat de door u aangehaalde uitzondering voor korte fragmenten ter illustratie niet zonder meer inhoudt dat men zonder toestemming volledige partituren mag reproduceren, ook niet met het oog op gebruik in het onderwijs.

Vooraleer ik op uw vierledige vraag antwoord, zou ik nog willen opmerken dat de CANON-cultuurcel van ons departement, in samenwerking met verschillende diensten binnen het departement, de culturele steunpunten en het kunstenloket een juridisch onderzoek laat uitvoeren naar auteursrechten in het onderwijs. Als inspiratiebron dienen de vele vragen van directies, leerkrachten en leerlingen in verband met auteursrechten voor onder andere schoolopvoeringen, publicaties in brochures en websites en het gebruik van muziek- en videomateriaal. Ook het fotokopiëren van partituren komt aan bod. De resultaten van dat onderzoek zullen worden ontsloten via een gebruiksvriendelijke en vrij toegankelijke internetapplicatie op de website van de cultuurcel en via een publicatie, die gepland is voor september 2006. Het is dus best daar nog even op te wachten. Dat is een belangrijk moment voor ons.

Ik zal nu kort uw vragen beantwoorden. De inrichtende machten van een 65-tal van de 90 stedelijke en gemeentelijke muziekacademies hebben inmiddels een licentieovereenkomst gesloten met SEMU. Bij 3 van de 10 muziekacademies van het gemeenschapsonderwijs heeft de scholengroep een overeenkomst getekend. Een rondvraag bij het hoger kunstonderwijs leert dat voorlopig geen enkele instelling een overeenkomst met SEMU heeft gesloten, al laten sommige de materie wel onderzoeken door hun juridische dienst. Hetzelfde geldt voor het kunstsecundair onderwijs, waar de inrichtende machten de kwestie van de auteursrechten bestuderen.

SEMU heeft tegen de inrichtende macht van twee academies klacht neergelegd, twee andere dossiers zouden nog worden ingediend. Volgens SEMU weigeren de vier gemeenten een minnelijke schikking. Daarnaast zouden – nog volgens SEMU – twee gemeenten zijn ingegaan op een minnelijke schikking en onderzoekt SEMU nog één geval waar de organisatie vaststellingen heeft gedaan.

Het hoger kunstonderwijs en het kunstsecundair onderwijs zijn bij mijn weten nog niet geconfronteerd met klachten.

SEMU is voor zover ik weet op dit ogenblik nog steeds de enige erkende beheersvennootschap voor muziekuitgevers in België. De organisatie heeft echter geen wettelijk monopolie, en het is dus verre van onmogelijk dat andere beheersvennootschappen of zelfs individuele uitgevers zich zullen aanmelden met licentievoorstellen.

De DKO-academies die een overeenkomst met SEMU hebben afgesloten, betalen aan de beheersvennootschap 7 euro per leerling die het maximale inschrijvingsgeld betaalt en 4 euro per leerling die sociale reductie geniet. Het gaat hier wel enkel om de leerlingen die een programma volgen waar bladmuziek wordt gebruikt. In heel wat gevallen wordt dit bedrag aan de leerlingen doorgerekend bij de betaling van het inschrijvingsgeld, maar in sommige gevallen komt het schoolbestuur – meestal de scholengroep of het gemeentebestuur – tussen.

De suggestie van sommigen dat het departement Onderwijs het best de kosten van de licentie op zich zou nemen, lijkt nobel maar is in de praktijk allesbehalve evident. Aangezien SEMU geen wettelijk monopolie heeft en dus ook andere instanties in de toekomst vergoedingen zouden kunnen eisen, is er weinig zicht op de grootte van deze factuur in de toekomst. Ook rekening houdend met de beperkte budgettaire ruimte is het niet vanzelfsprekend dat het departement Onderwijs dit bedrag zou betalen. Samen met mijn collega bevoegd voor Cultuur wil ik deze problematiek nog verder verkennen. Pas daarna kunnen wij een gepaste actie uitwerken.

De heer Dany Vandenbossche: Ik dank u voor uw antwoord, mijnheer de minister.

De voorzitter: Het incident is gesloten.